

THEMATISCH VERSLAG 01

JAARVERSLAG 2021

**Evolutie van de elektriciteits- en
aardgasmarkt in het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest**

brugel ● ●

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	4
1 Werking van de elektriciteits- en gasmarkt	5
1.1. Monitoring van de markt van de levering van elektriciteit en gas	5
1.2. Controle van de leveringsvergunningen voor elektriciteit en gas	11
1.3. Toepassing van de procedure voor de noodleverancier	14
1.4. Uitvoering van MIG6	14
1.5. Markt van de flexibiliteitsdiensten	14
2 Het beheer van de elektriciteits- en gasnetten	16
2.1. De ontwikkeling van de netten	16
2.2. Invoering van maatregelen voor de energietransitie	18
2.3. Evolutie van het technisch reglement	19
3 Distributietarieven	21
3.1. Reguleringskader	21
3.2. Belangrijkste activiteiten in 2021	21
4 Conclusies	23

Bekijk het jaarverslag online
<http://annual-report-2021.brugel.brussels>

Lijst van de illustraties

Figuur 1:	Evolutie van het elektriciteitsverbruik	5
Figuur 2:	Evolutie van het aardgasverbruik	6
Figuur 3:	Evolutie van het marktaandeel van de historische leverancier – elektriciteit	8
Figuur 4:	Evolutie van het marktaandeel van de historische leverancier – gas	8
Figuur 6:	Vergelijking van de prijzen op de elektriciteitsmarkt 2020-2021	12
Figuur 5:	Evolutie van switches per type klant	10
Figuur 7:	Vergelijking van de prijzen op de gasmarkt 2020-2021	12
Figuur 8:	Evolutie van de factuur – elektriciteit	13
Figuur 9:	Evolutie van de factuur – gas	13
Figuur 10:	Evolutie van het aantal ongeplande onderbrekingen	17

Lijst van de tabellen

Tabel 1:	Evolutie van de marktaandelen – alle klanten samen	6
Tabel 2:	Marktaandelen elektriciteit en gas - in volume – professionele klanten	7
Tabel 3:	Marktaandelen elektriciteit en gas - in volume – huishoudelijke klanten	7
Tabel 4:	Aantal switches 2021 per segment	9
Tabel 5:	Aantal vergunningen in BHG eind 2021	11

INLEIDING

In dit verslag geeft BRUGEL een overzicht van de evolutie van de energiemarkt en de voornaamste acties die in 2021 zijn gerealiseerd in het kader van zijn opdracht van toezicht en controle op de gewestelijke elektriciteits- en gasmarkt. Het betreft in het bijzonder de opvolging van de evolutie van de algemene activiteit van de markt (verdeling van de marktaandeelen, veranderingen van leverancier enz.) en de ontwikkeling van de elektriciteits- en gasnetten op het gebied van de regelgeving, de kwaliteit van de levering, de daarmee samenhangende ontwikkelingsprojecten en de uitvoering van de tariefbevoegdheden.

De beschrijving van deze verschillende aspecten van de elektriciteits- en gasmarkt is in dit verslag opgesplitst in drie hoofdstukken.

Het eerste hoofdstuk is gewijd aan de evolutie van de werking van de elektriciteits- en gasmarkt. Die evolutie wordt gemeten aan de hand van een geheel van indicatoren waarvan BRUGEL gebruikmaakt om toezicht te houden op de nettoegang (leveranciers, houders van een leveringsvergunning, toegangspunten enz.) en op de marktdynamiek (meer bepaald de verandering van leverancier en de evolutie van de marktaandeelen). In dit hoofdstuk werpt

BRUGEL ook licht op de door de diverse partijen ondernomen belangrijkste projecten om de werking van de energiemarkt te verbeteren (platform voor gegevensuitwisseling op de markt, denkoefeningen rond de procedure voor de noodleverancier), voor de invoer van de nieuwe markt voor flexibiliteitsdiensten en voor de integratie van bevoorradingsinfrastructuren voor elektrische voertuigen.

In het tweede hoofdstuk worden de follow-up en de controle van de ontwikkeling van de elektriciteits- en gasnetten op het niveau van de planning en de kwaliteit van de energiedistributie beschreven. In dit hoofdstuk worden ook de ontwikkelingen van het net die de energietransitie mogelijk maken, met name slimme meters en het *SmartGrid* op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, voorgesteld.

Tot slot beschrijft hoofdstuk drie de follow-up van de tariefmethodologieën, de controle van de saldi en de tariefaanpassingen, waarbij ook de thematiek van de energiegemeenschappen aan bod komt.

1.1. MONITORING VAN DE MARKT VAN DE LEVERING VAN ELEKTRICITEIT EN GAS

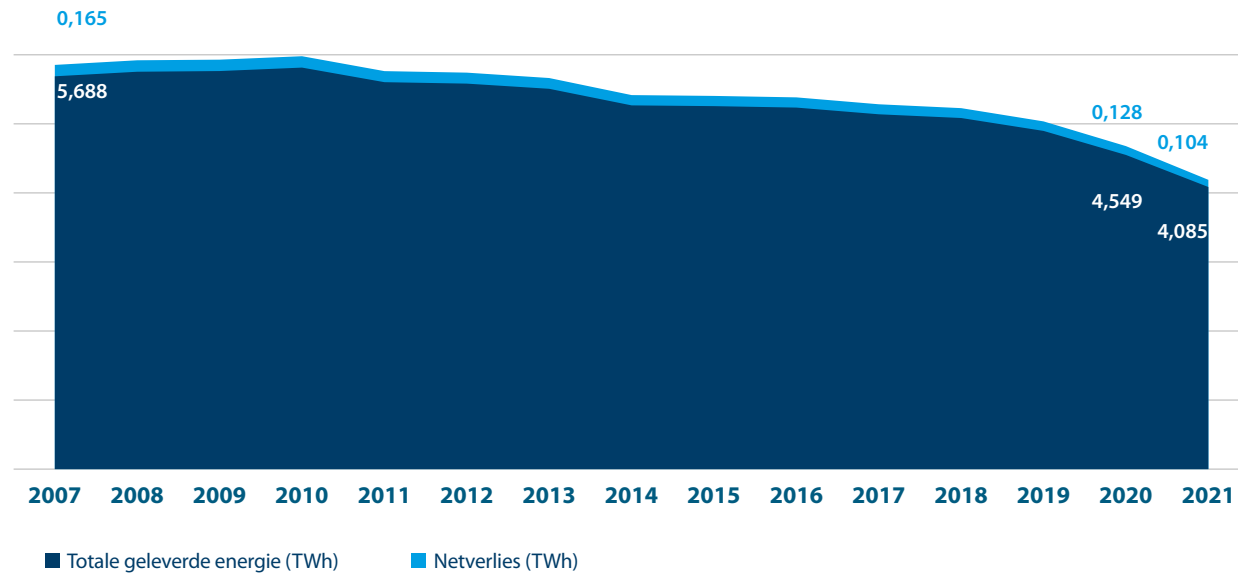
Om de belangrijkste marktindicatoren op te volgen maakt BRUGEL gebruik van een interactieve tool voor databasebeheer met automatische productie van statistische marktrapporten. Dankzij deze tool publiceert BRUGEL maandelijks en driemaandelijks marktgegevens, met name via de Brusselse gewestelijke portaalsite (Open Data¹). De opgevolgde indicatoren hebben vooral betrekking op gegevens die overwegend verband houden met de 'markt' (marktaandeel, switchpercentage enz.) en op gegevens die vooral met het 'sociale aspect' verband houden (afsluitingen enz.).

1.1.1 Elektriciteitslevering: volume en aantal leveringspunten

In 2021 bedroeg het totale elektriciteitsvolume dat door alle leveranciers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd geleverd (zie figuur 1) 4,085 TWh (exclusief de verliezen op het elektriciteitsnet, die 0,104 TWh bedroegen). De neerwaartse trend van de afgelopen twaalf jaar houdt dus aan, met een daling van ongeveer 28,2% sinds 2007 (10,2% tussen 2020 en 2021). Deze daling kan met name worden verklaard door de technologische evolutie van de verbruikstoestellen van de afnemers, die steeds minder energie verbruiken, door de gunstigere weersomstandigheden van de laatste jaren en door de groei van een gedecentraliseerde productie van hernieuwbare energie. Bovendien heeft de COVID-19-context deze daling ondersteund door de vermindering van het verbruik van bepaalde activiteiten en sectoren.

1 <http://opendatastore.brussels.nl/organization/brugel>

Figuur 1: Evolutie van het elektriciteitsverbruik

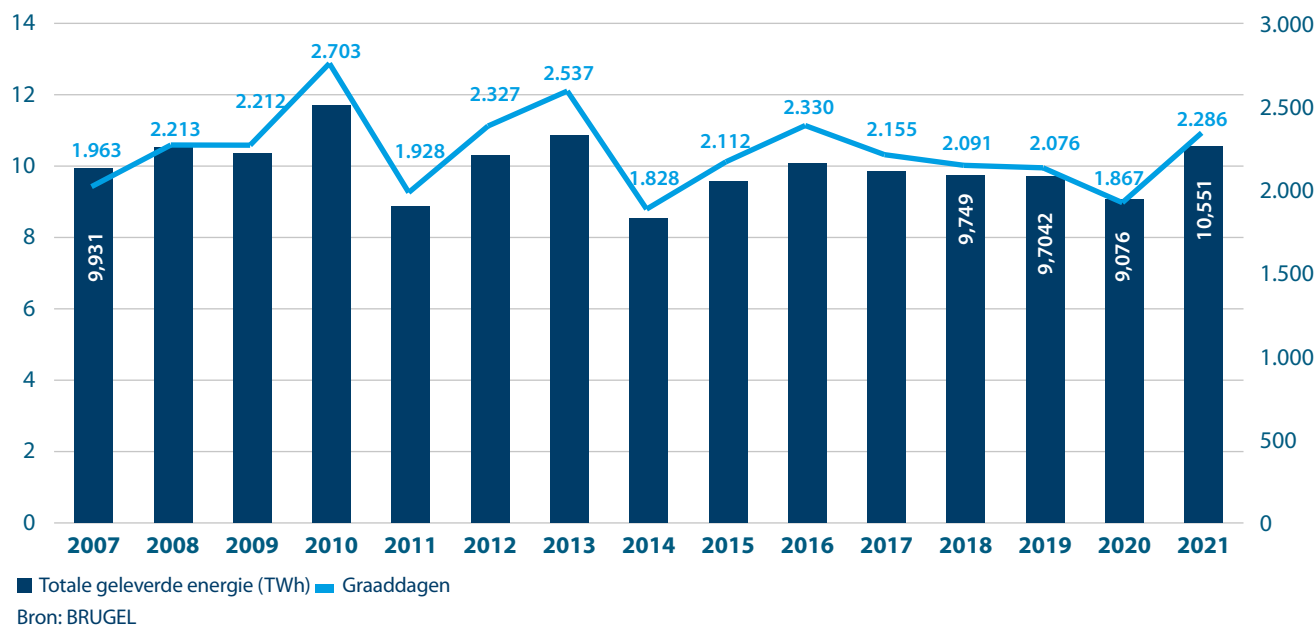
Bron: BRUGEL

Wat betreft het aantal actieve leveringspunten voor elektriciteit in het Brussels Gewest, stellen we een continue stijging vast over de voorbije veertien jaar. Die stijging komt overeen met een typische evolutie die waarneembaar is in stedelijke omgevingen. Op 31 december 2021 bedroeg de stijging van het aantal leveringspunten 12,6% in vergelijking met de op 31 december 2007 geobserveerde situatie.

1.1.2 Gaslevering: volume en aantal leveringspunten

In 2021 leverden alle leveranciers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest samen 10,551 TWh gas (zie figuur 2). De evolutie van de hoeveelheden geleverd aardgas hangt sterk samen met de evolutie van de graaddagen, die de weersomstandigheden weergeven. Gas wordt immers voornamelijk gebruikt om woningen te verwarmen en dus hangt het huishoudelijk verbruik van gas in het Brussels Gewest intrinsiek samen met de weersomstandigheden. Dat effect verklaart de stijging van het gasverbruik in 2021.

Figuur 2: Evolutie van het aardgasverbruik

Zoals ook voor elektriciteit werd vastgesteld, volgt het totaal aantal actieve gasleveringspunten in het Brussels Gewest een opwaartse trend die kenmerkend is voor stedelijke omgevingen. Op 31 december 2021 bedroeg de stijging van het aantal leveringspunten 7% in vergelijking met de op 31 december 2007 geobserveerde situatie.

1.1.3 Marktaandeelen

Net als in het jaar 2020 vormen ENGIE, EDF Luminus en Lampiris² het top trio voor de levering van gas en elektriciteit. Onderstaande tabel bevat de marktaandeelen van dit trio (situatie in december 2021) en de evolutie ervan ten opzichte van december 2020.

Voor gas is het aantal marktaandeelen in volume sterk gedaald voor elke leverancier in de top drie.

Tabel 1: Evolutie van de marktaandeelen – alle klanten samen

Top 3 Leveranciers	Elektriciteit		Gas	
	In volume	Leveringspunten	In volume	Leveringspunten
ENGIE	50,3% (↓5%)	64,5% (↑0,6%)	59,5% (↓1%)	64,9% (↑1,2%)
Lampiris	19,7% (↑10%)	19% (↓2%)	17,6% (↓0,6%)	18,4% (↑0,5%)
EDF Luminus	11,5% (↑6%)	7,7% (↓3%)	8,1% (↓7%)	7,5% (↓4%)

Bron: BRUGEL

² Merk op dat Lampiris sinds januari 2022 zijn naam heeft gewijzigd in TotalEnergies Power & Gas Belgium.

Voor elke leverancier wordt hieronder het marktaandeel in volume weergegeven, onderverdeeld in professionele klanten en huishoudelijke klanten:

Tabel 2: Marktaandelen elektriciteit en gas – in volume – professionele klanten

Professionele klanten - elektriciteit		Professionele klanten - gas	
LEVERANCIERS	PROFESSIONEEL	LEVERANCIERS	PROFESSIONEEL
ELECTRABEL (ENGIE)	43,25	ELECTRABEL (ENGIE)	56,92
TOTALENERGIES POWER & GAS BELGIUM (ex. LAMPIRIS)	20,42	TOTALENERGIES POWER & GAS BELGIUM (ex. LAMPIRIS)	15,56
EDF LUMINUS	13,73	EDF LUMINUS	9,62
ENECO BELGIUM	9,20	ENECO BELGIUM	4,81
VLAAMS ENERGIEBEDRIJF	8,62	VLAAMS ENERGIEBEDRIJF	4,58
OCTA+ ENERGIE	1,49	SOCIALE LEVERANCIER	2,33
ESSENT BELGIUM	0,73	OCTA+ ENERGIE	1,64
Overige	11,23	ANTARGAZ BELGIUM	0,70
		Overige	3,84

Bron: BRUGEL

Tabel 3: Marktaandelen elektriciteit en gas – in volume – huishoudelijke klanten

Huishoudelijke klanten - elektriciteit		Huishoudelijke klanten - gas	
LEVERANCIERS	RESIDENTIEEL	LEVERANCIERS	RESIDENTIEEL
ELECTRABEL (ENGIE)	64,98	ELECTRABEL (ENGIE)	62,78
TOTALENERGIES POWER & GAS BELGIUM (ex. LAMPIRIS)	18,25	TOTALENERGIES POWER & GAS BELGIUM (ex. LAMPIRIS)	20,04
EDF LUMINUS	6,87	EDF LUMINUS	6,30
POWER ONLINE (MEGA)	5,41	POWER ONLINE (MEGA)	5,79
OCTA+ ENERGIE	2,87	OCTA+ ENERGIE	3,55
Overige	1,62	Overige	1,52

Bron: BRUGEL

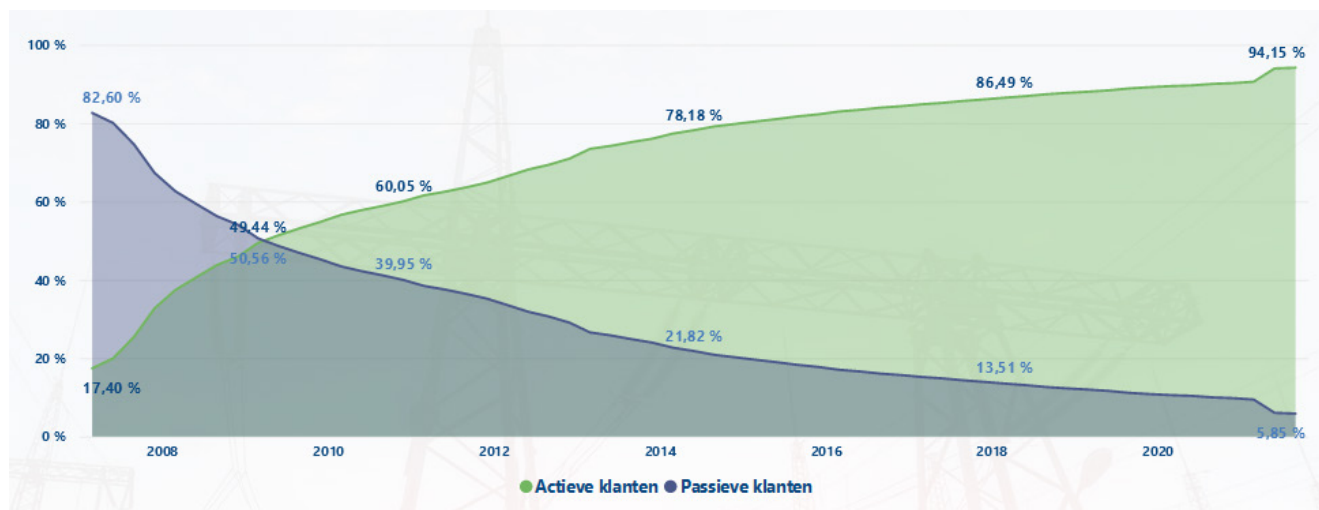

1.1.4 Marktaandeel van de standaardleverancier

Uit onderstaande figuren 3 en 4 blijkt dat het aantal klanten met een standaardcontract voortdurend kleiner wordt. We wijzen erop dat op 31 december 2021 5,85% van de huishoudelijke elektriciteitsklanten en 4,37% van de huishoudelijke gasklanten nog door de standaardleverancier werd bevoorrad. Meer dan tien jaar na de vrijmaking van de elektriciteits- en gasmarkt ziet BRUGEL het nut er niet langer van in om dit begrip van standaardleverancier te behouden.

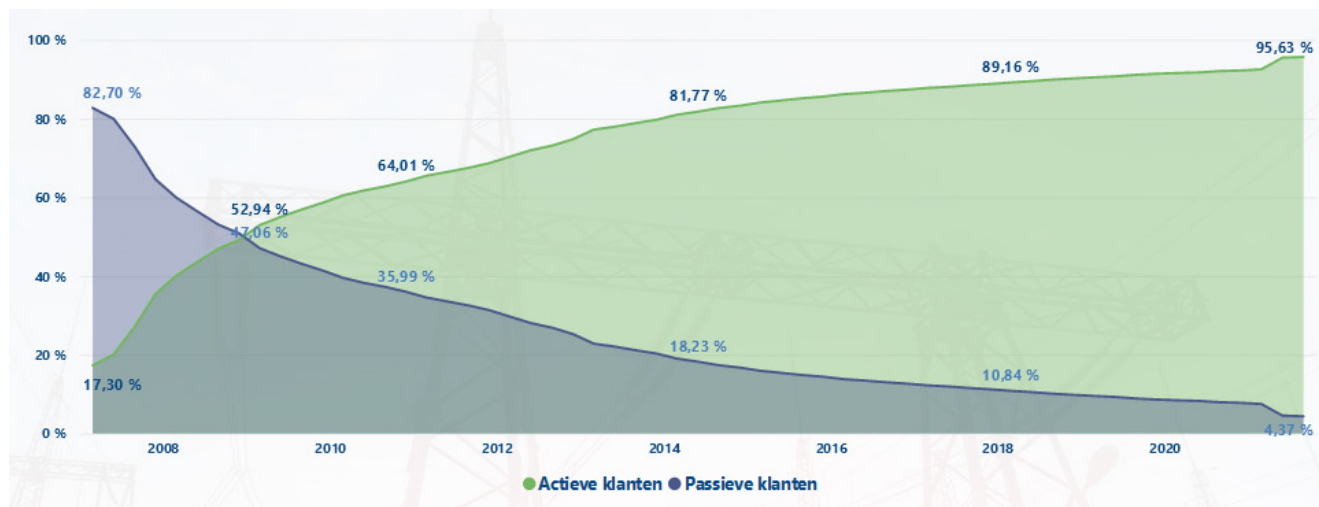

Figuur 3: Evolutie van het marktaandeel van de historische leverancier – elektriciteit

Bron: BRUGEL

Figuur 4: Evolutie van het marktaandeel van de historische leverancier – gas

Bron: BRUGEL

1.1.5 Evolutie van de 'switches'

In het kader van zijn marktanalyse volgt BRUGEL in het bijzonder de indicatoren van bepaalde marktprocessen die het activiteitsniveau van de Brusselse leveranciers en verbruikers weergeven, zoals de 'supplier switches'³ en de 'combined switches'⁴. We wijzen erop dat de heronderhandeling van een contract zonder verandering van leverancier niet als een switch wordt beschouwd.

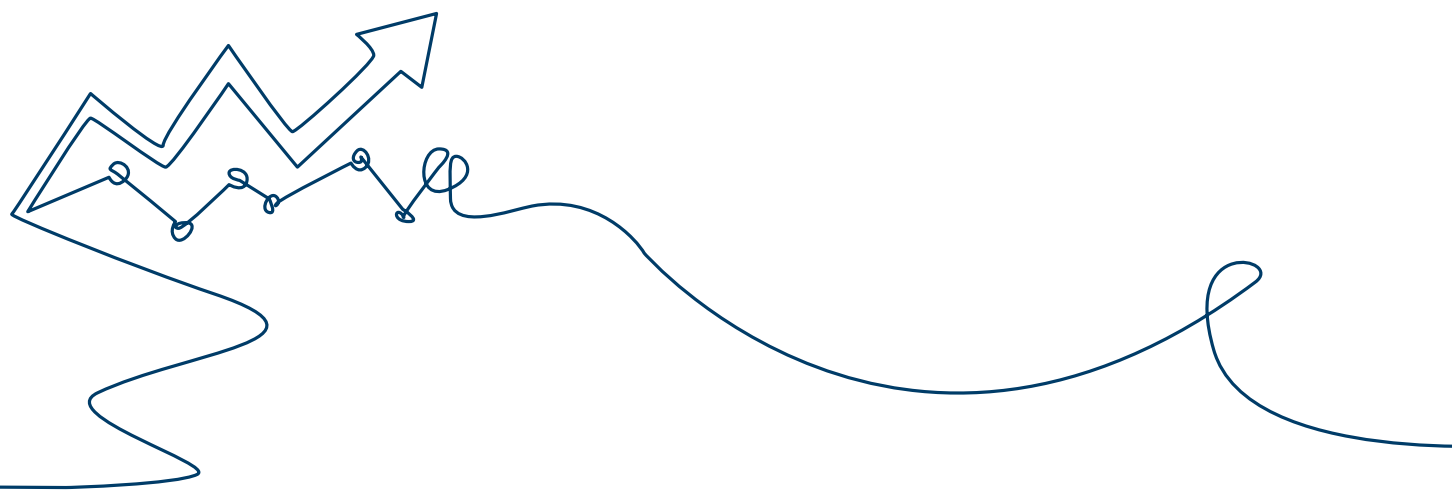

Tabel 4: Aantal switches 2021 per segment

Aantal switches 2021	ELEKTRICITEIT	GAS
Huishoudelijk	72.776	53.083
Professioneel	31.434	15.872

Bron: BRUGEL

De driemaandelijkse bijgewerkte gegevens over switches kunnen worden geraadpleegd op de website van BRUGEL⁵. Die gegevens wijzen op een daling van het aantal switches met ongeveer 15% en 17% voor de huishoudelijke sector en een stijging met 6% en 2% voor de professionele sector, voor respectievelijk elektriciteit en gas. De in de huishoudelijke sector opgemerkte daling kan worden toegeschreven aan de bijzonder gespannen conjunctuur op de energiemarkt, die tot een daling van het aanbod in dit segment heeft geleid, terwijl de trend in de professionele sector kan worden verklaard door de heropstart in verscheidene sectoren van activiteiten die in 2020 werden opgeschort.

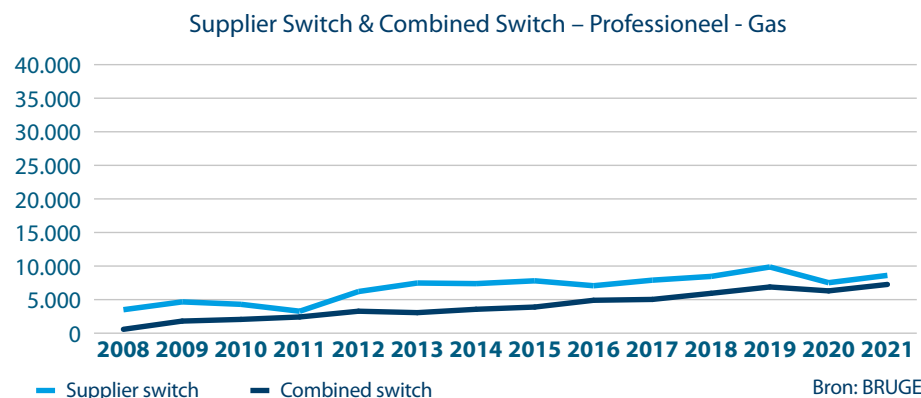
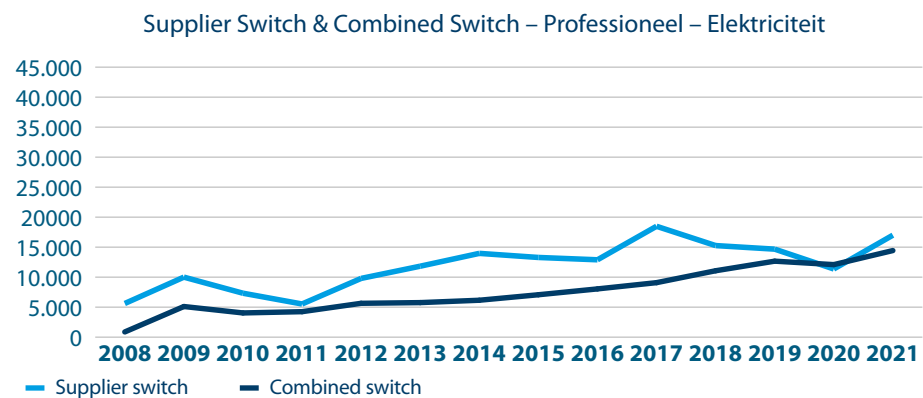
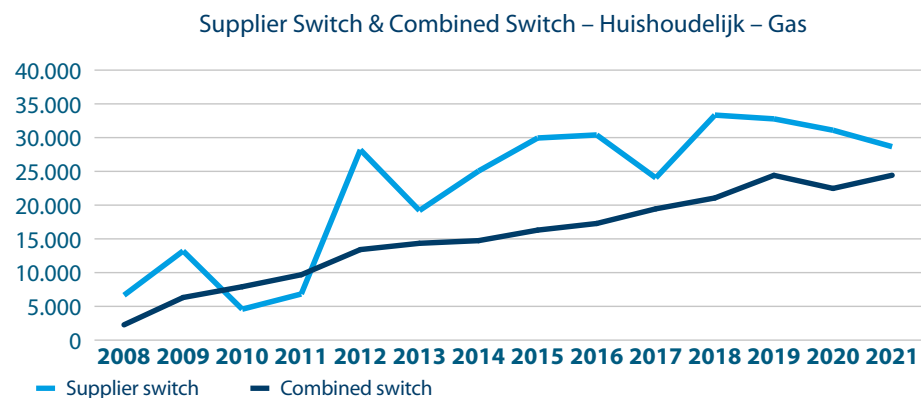
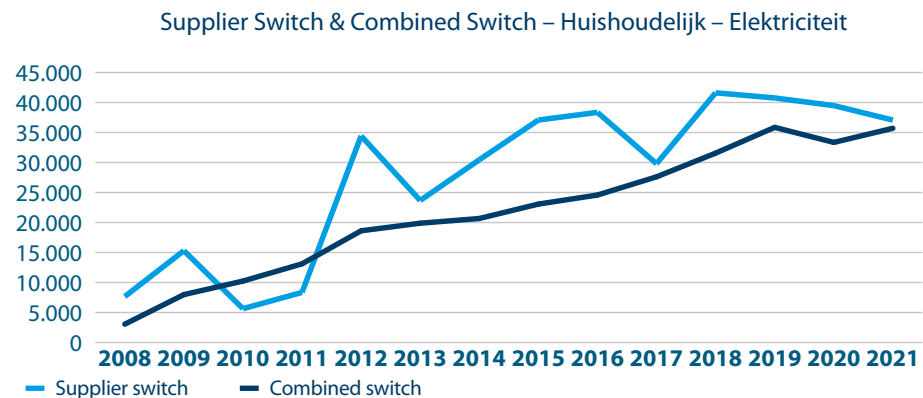
³ Scenario dat bij de distributienetbeheerder wordt toegepast wanneer een klant van leverancier verandert.

⁴ Scenario dat bij de distributienetbeheerder wordt toegepast wanneer een klant zijn intrek neemt op een leveringspunt en een andere leverancier kiest dan degene die aanvankelijk actief was op het leveringspunt, zonder dat de meter in de tussentijd wordt afgesloten.

⁵ Observatorium van marktindicatoren voor de elektriciteits- en gasector in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrljoiMjE1NTM5YzgtNTE0OS00ZTVhLTlkYTgtM2ZiOWI1M2VmNjk3IiwidCI6ImMwYjg2YzA3LWRhZGUtNDkyMC1hYzEzLWlwZWVhZDZlMmM5NSIsImMiOj9>

Figuur 5: Evolutie van switches per type klant

Bron: BRUGEL

1.2. CONTROLE VAN DE LEVERINGSVERGUNNINGEN VOOR ELEKTRICITEIT EN GAS

1.2.1 Leveringsvergunningen voor energie

De ordonnanties^{6,7} betreffende de organisatie van de elektriciteits- en gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verplichten elke natuurlijke of rechtspersoon die elektriciteit of aardgas verkoopt aan de Brusselse eindafnemers, om vooraf over een leveringsvergunning te beschikken.

In 2021 werden geen nieuwe vergunningen uitgereikt, maar werden de elektriciteits- en gasvergunningen⁸ van één leverancier in het BHG voor de levering van energie ingetrokken. Bovendien werd de toegang van verschillende leveranciers door de DNB ingetrokken, zie paragraaf 1.2.3. Die gebeurtenissen volgen op het feit dat de markt sinds het laatste kwartaal van 2021 onderhevig is aan diverse, soms onvoorzienbare factoren, die de hele keten van de energiemarkt hebben beïnvloed: bevoorrading, levering en bijgevolg ook de prijzen. Dat punt zal verder worden uitgewerkt in sectie 1.2.3. Op 31 december 2021 hadden

dus 37 ondernemingen een leveringsvergunning in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: 7 van hen hadden alleen een vergunning voor elektriciteit, 6 hadden alleen een vergunning voor gas en 24 hadden een licentie voor beide energievectoren. Van al deze houders van leveringsvergunningen hebben slechts 20 elektriciteitsleveranciers en 20 gasleveranciers effectief energie aan de Brusselse eindafnemers geleverd. De volledige lijst van actieve leveranciers per energievector is te vinden op de website van BRUGEL. Merk op dat niet alle leveranciers met een vergunning in het BHG actief zijn in het huishoudelijke segment: in december 2021 waren er slechts 4 leveranciers actief in het huishoudelijke segment. Daarnaast heeft het aanbod van bepaalde leveranciers die in het huishoudelijke segment actief zijn, bepaalde voorwaarden (bankdomiciliëring, ...) die een bepaalde vorm van selectie inhouden.

Tabel 5: Aantal vergunningen in BHG eind 2021

	Elektriciteit	Gas
Aantal vergunningen	31	30
Aantal actieve leveranciers	20	20
Aantal actieve leveranciers – Huishoudelijk	4	

Bron: BRUGEL

1.2.2 Beheer van de leveringsvergunningen voor energie

In 2021 heeft BRUGEL het Backofficegedeelte⁹ van een platform ontwikkeld om de uitwisselingen tussen BRUGEL en de marktspelers te verbeteren, de gegevens te centraliseren en de verzoeken of informatie die van de markt worden ontvangen efficiënt te beheren. De ontwikkeling van het voor de marktspelers toegankelijke deel¹⁰ is gepland voor eind 2022.

6 19 juli 2001 - Ordonnantie betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

7 1 april 2004 - Ordonnantie betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegenisretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

8 Energy2Business: intrekking van gas- en elektriciteitsvergunningen.

9 Ontwikkeling van het 'BackOffice'-gedeelte van een tool voor het interne beheer van de vergunningen door middel van verschillende procedures (uitreiking, vernieuwing enzovoort).

10 Ontwikkeling van het 'FrontOffice'-gedeelte dat de externe spelers toegang verleent tot het platform (Extranet).

1.2.3 Evolutie van de prijzen in 2021

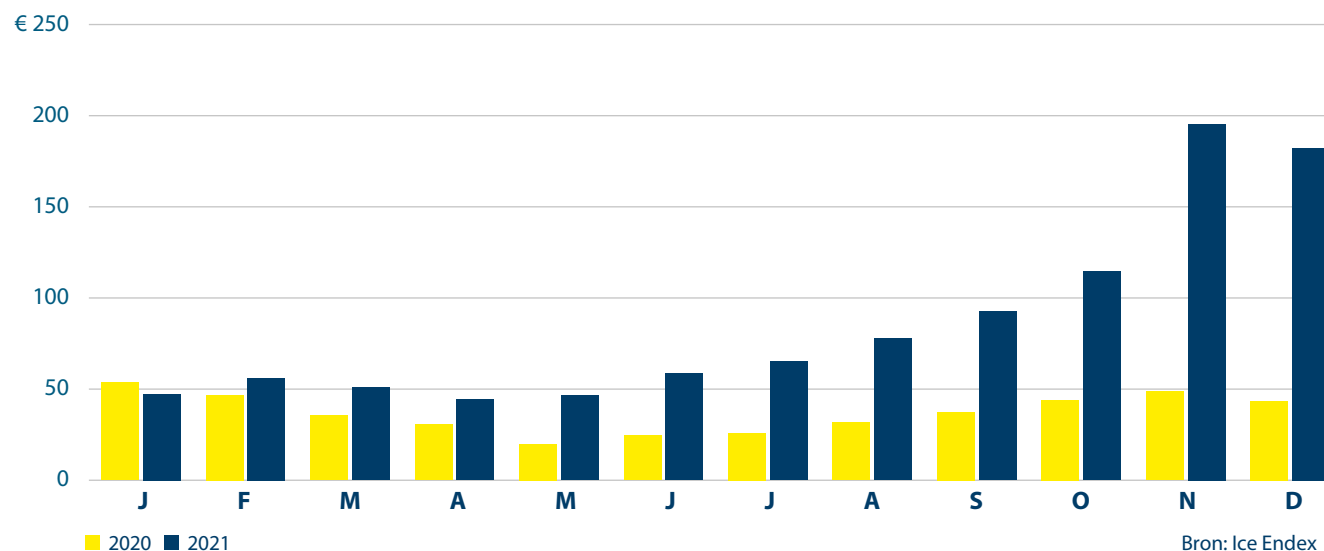
Sinds eind september 2021 zijn de prijzen op de energiemarkt als gevolg van een combinatie van factoren dramatisch gestegen. Enerzijds een stijging van de vraag als gevolg van het economisch herstel dat de markten, en met name de energiemarkt, nieuw leven heeft ingeblazen (reboundeffect van de door de coronapandemie veroorzaakte economische vertraging) en de grotere vraag naar energie als gevolg van de ongunstige klimatologische omstandigheden van 2021: de bijzonder lage temperaturen van dit jaar hebben geleid tot een behoefte aan extra verwarming en het gebrek aan zonneshij heeft de groene opbrengst van fotovoltaïsche installaties vermindert. Anderzijds is er een daling van het aanbod in een energie- en geopolitieke context met de beperking van de gasinvoer uit Rusland (gaspipeline Nord Stream 2) en Noorwegen (onderhoudswerkzaamheden aan de leidingen). De combinatie van die twee factoren heeft geleid tot historisch hoge gas- en elektriciteitsprijzen, zoals blijkt uit de onderstaande cijfers.

De stijging van de energieprijzen heeft op verschillende niveaus aanzienlijke gevolgen gehad.

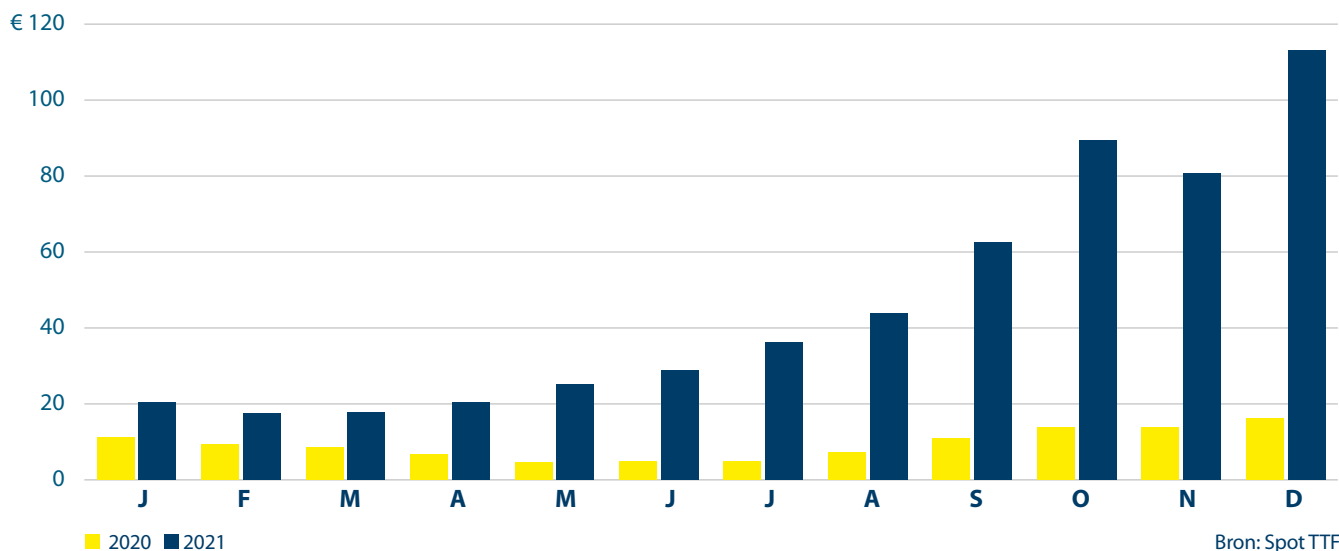
Gevolgen voor de eindafnemer

In de eerste plaats voor contracten met variabel tarief: de leveranciers zijn gedeeltelijk 'gedekt' voor hun variabele portefeuille, waarbij de met de klant overeengekomen prijs wordt berekend volgens een formule die is gebaseerd op het niveau van de reële energieprijzen. De stijging wordt dan gedragen door de eindklant, die zijn rekening dus omhoog ziet gaan. Voor contracten met vast tarief dragen de leveranciers de delta voor hun klanten die een contract hebben afgesloten op basis van de marktrealiteit vóór de prijsverhoging. Wanneer het contract echter afloopt, profiteert de klant niet langer van dit tarief, dat immuun is voor de gevolgen van de verhoging. De onderstaande figuren tonen de evolutie van de factuur voor de gemiddelde verbruiker, dat wil zeggen een stijging van

Figuur 6: Vergelijking van de prijzen op de elektriciteitsmarkt 2020-2021

Figuur 7: Vergelijking van de prijzen op de gasmarkt 2020-2021

Figuur 8: Evolutie van de factuur - elektriciteit

Bron: BRUGEL

Figuur 9: Evolutie van de factuur - gas

Bron: BRUGEL

11 https://www.brugel.brussels/nl_BE/actualites/stijging-van-de-energieprijzen-514

12 Intrekkingen in december 2021 van de toegangscontracten van WATZ voor gas en OCTA+ voor elektriciteit en gas.

65,1% voor gebruikers die 1.600 kWh elektriciteit per dag en 1.900 kWh elektriciteit per nacht verbruiken en een stijging van 126,7% voor gebruikers die 12.728 kWh gas verbruiken.

Om de gevolgen van die stijging te beperken, hebben de overheidsinstanties een reeks maatregelen genomen. Die maatregelen worden ter informatie vermeld op de website van BRUGEL¹¹.

Gevolgen voor de marktspelers

De stijging van de elektriciteits- en gasprijzen, die nog tot eind december aanhield, heeft grote gevolgen gehad voor de leveranciers, die met liquiditeits- en zelfs solvabiliteitsproblemen werden geconfronteerd en waarvan sommige gedwongen waren hun leveringsactiviteiten geheel of gedeeltelijk stop te zetten. Het verhoogde risico op niet-betaling/vertraagde betaling door de verhoging van de eindfactuur en de extra kosten van hun sourcing brachten verschillende leveranciers immers in een situatie waarin zij hun facturen aan de andere actoren upstream, met name hun evenwichtsverantwoordelijke en distributienetbeheerder, niet konden voldoen, wat hen op hun beurt in een situatie van risicovolle vorderingen bracht. De Brusselse netbeheerder heeft daarom besloten de toegangscontracten van verschillende leveranciers¹² op te schorten om de financiële adering als gevolg van de wanbetalingen van de gridfee te beperken. Bovendien brengen de onbetaalde facturen van de shippers en ARP van leveranciers in moeilijkheden ook die partijen in betalingsmoeilijkheden bij ELIA en FLUXYS, met een bijkomend risico voor de andere leveranciers in hun portefeuille, die gedwongen worden een andere evenwichtsverantwoordelijke te zoeken met andere contractuele voorwaarden en waarschijnlijk - gezien de situatie - nog minder in hun voordeel.

Al het relevante nieuws over de toestand van de markt wordt regelmatig gepubliceerd op de website van BRUGEL.

1.3. TOEPASSING VAN DE PROCEDURE VOOR DE NOODLEVERANCIER

Het door BRUGEL gepubliceerde thematisch verslag over de sector voor het jaar 2020 beschrijft de redenen die BRUGEL ertoe hebben aangezet de procedure voor de noodvoorziening te herzien en te hervormen. Daarnaast heeft BRUGEL een advies opgesteld dat ter raadpleging is voorgelegd. Dat advies kan worden geraadpleegd op de website van BRUGEL¹³.

1.4. UITVOERING VAN MIG6

Na herhaaldelijk uitstel van de inwerkingtreding is het ATRIAS-project, dat berust op de invoering van een nieuw platform voor gegevensuitwisseling tussen DNB's en leveranciers (MIG6), sinds november 2021 operationeel. Op 29 november is de retailmarkt overgeschakeld op het nieuwe intergewestelijke CMS. Die overgang was van cruciaal belang voor alle marktspelers en vroeg intensieve controlewerkzaamheden van die spelers, die vooral vreesden voor een verslechterde werking die de goede marktwerking zou verstoren. Een gecontroleerde opstartfase werd gevolgd door verschillende stadia van validatieprocessen op gegevensniveau. Uit de eerste evaluatie eind 2021 bleek dat de werking van het nieuwe CMS niet ter discussie wordt gesteld, maar dat het beheer van de processen en de marktscenario's talrijke vertragingen heeft opgelopen. Er hebben zich namelijk incidenten voorgedaan die verband hielden met het gebruik van het nieuwe systeem en die directe of indirecte gevolgen kunnen hebben gehad voor de eindgebruikers, zoals vertragingen in de verschillende marktprocessen. Toch is het moeilijk om het netto-effect

van de overgang naar het nieuwe platform in kaart te brengen en te kwantificeren, omdat die plaatsvond tijdens een crisis die de commerciële spelers nooit eerder hebben meegemaakt.

1.5. MARKT VAN DE FLEXIBILITEITSDIENSTEN

1.5.1 Flexibiliteitsdiensten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Nog niet alle DNG's in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kunnen flexibiliteitsdiensten aanbieden en valoriseren door hun verbruik of productie te moduleren naargelang de prijssignalen. De meeste diensten zijn beperkt tot klanten die zijn aangesloten op spanningen van meer dan 1 kV. In principe staat alleen het FCR-product¹⁴ van ELIA, sinds 2021, open voor deelname van DNG's aangesloten op LS. A priori neemt geen enkele Brusselse klant die op LS is aangesloten nog deel.

Voor DNG's aangesloten op MS namen er in 2021 slechts 6 deel aan het mFRR-product¹⁵ met een gecumuleerd flexibiliteitsvermogen van 12,18 MW. Het aantal activeringen van deze dienst (exclusief tests) is gestegen tot 12 in 2021 (tegenover 7 in 2020).

Bovendien zijn, in afwachting van de invoering van communicatie op afstand van slimme meters, leveringscontracten met dynamische prijzen (die ook worden beschouwd als contracten met impliciete flexibiliteit¹⁶) nog niet beschikbaar in Brussel.

1.5.2 Initiatieven van actoren met betrekking tot het marktmodel

In het besef dat het model van de elektriciteitsmarkt grondig moet worden hervormd om de energietransitie te ondersteunen, voeren de belangrijkste marktspelers (ELIA, SYNERGRID en FEBEG) enkele denkoefeningen uit om die aanpassingen van de regelgeving te identificeren die een gemakkelijke en geoptimaliseerde ontwikkeling van nieuwe producten en diensten mogelijk zullen maken en tegelijk de kwaliteit en de kwantiteit van de gegevensuitwisseling op de markt zullen verbeteren.

- **Initiatief van ELIA:** het nieuw concept, het zogeheten 'consumer centric market design'¹⁷ (hierna 'CCMD' genoemd) moet de uitwisseling van energieblokken (Exchange Of Energy Blocks, of 'EOEB') binnen de markt en het gebruik van een realtime referentie-elektriciteitsprijs mogelijk maken. Dit model wil een elektriciteitsmarkt bevorderen waarbij de consument centraal staat. Op die manier zouden de eindafnemers de waarde van hun flexibiliteit kunnen vaststellen, dankzij de in real time aangegeven prijs, en die kunnen valoriseren via de 'EOEB'. In de tweede helft van 2021 heeft ELIA een aantal workshops georganiseerd met de verschillende partijen om de diverse aspecten van dit nieuwe concept te bespreken. Daarnaast heeft ELIA onlangs binnen haar 'User's Group' een 'Working Group CCMD' opgericht om haar werkzaamheden aan de sector voor te stellen en feedback te verzamelen.

- **Initiatief van SYNERGRID:** de DNB's die in SYNERGRID zijn samengebracht hebben op 1 april 2021 een co-creatieproces opgestart onder de naam 'Synergrid Market

¹³ Advies 342 over de noodleveranciersregeling <https://www.brugel.brussels/publication/document/avis/2022/fr/AVIS-342-FOURNITURE%20DE%20SUBSTITUTION.pdf>

¹⁴ FCR staat voor 'Frequency Containment Reserve', i.e. de vroegere primaire reserve (of R1).

¹⁵ mFRR staat voor 'manual Frequency Response Reserve', i.e. de vroegere tertiaire reserve (of R3).

¹⁶ De impliciete flexibiliteit wordt aangevraagd zonder dat een reactie op de prijssignalen van de markt wordt gewaarborgd. De expliciete flexibiliteit wordt uitdrukkelijk contractueel vastgelegd en aangevraagd met een resultaatsverbintenis betreffende ad-hocsignalen of automatische signalen (ELIA-producten).

¹⁷ <https://www.eliagroup.eu/en/ccmd>

Consultation'. Het gaat om een platform¹⁸ voor marktoverleg voor de implementatie van processen die nodig zijn voor nieuwe toepassingen (bv. opladen van elektrische voertuigen) en de activering van flexibiliteitsdiensten. Binnen de thematische werkgroepen, de zogenaamde 'Product Design Groups', wil SYNERGRID een proces doorvoeren om het huidige marktontwerp stapsgewijs aan te passen aan de uitdagingen van de energietransitie. Zo werden drie werkgroepen gewijd aan de thema's energiedeling, flexibiliteit en leveringscontracten voor regelbare toepassingen.

- **Initiatief van de leveranciers:** in dezelfde geest als de netbeheerders hebben de leveranciers, georganiseerd in de FEBEG, een studie uitgevoerd van het marktmodel om na te gaan welke belangrijke transformaties daarin nodig zijn om de energietransitie te begeleiden. De leveranciers pleiten voor op de markt gebaseerde, klantgerichte oplossingen die geleidelijk worden ingevoerd. In dit verband willen de leveranciers de nadruk leggen op hervormingen die gericht zijn op een multiactorenstructurering van toegangspunten, die bijdragen aan een gelijk speelveld, een efficiënt kader voor gegevensbeheer en de invoering van een lokale flexibiliteitsmarkt waarmee DNB's producten kunnen

aanbieden voor de activering van flexibiliteitsdiensten om mogelijke capaciteits- of congestieproblemen op hun netten op te lossen.

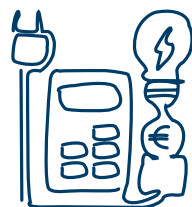
De regulatoren, in het bijzonder via FORBEG¹⁹, volgen deze verschillende initiatieven en doen aanbevelingen om de denkoefening van de spelers te sturen en zo de naleving van het wettelijk kader te garanderen en te komen tot klantgerichte, efficiënte en eerlijke modellen. Zo hebben de regulatoren de netbeheerders in kennis gesteld van hun gemeenschappelijk standpunt over hun initiatieven. In die correspondentie hebben de regulatoren aangegeven welke richtsnoeren moeten worden gevolgd bij de ontwikkeling van een gemeenschappelijke, geïntegreerde en inclusieve visie. De regulatoren hebben ook aangedrongen op de verplichting tot samenwerking tussen de netbeheerders om een coherente flexibiliteitsmarkt tot stand te brengen, die geïntegreerd is met de bestaande markten en economisch optimaal is.

1.5.3 Voorstel van BRUGEL voor een omkadering voor de flexibiliteitsmarkt

In de loop van 2021 heeft BRUGEL een denkoefening gelanceerd over het thema van flexibiliteit en over de

impact van de elektrificatie van toepassingen op het beheer van het elektriciteitsnet. Die denkoefening is gebaseerd op twee studies, besteld bij externe dienstverleners, om maatregelen vast te stellen die de toegang tot en deelname en ontwikkeling van flexibiliteitsdiensten op het laagspanningsdistributienet en de integratie van nieuwe toepassingen (voornamelijk elektrische voertuigen en verwarmingstoestellen) in het net vergemakkelijken. Met het oog op die denkoefening heeft BRUGEL beperkte raadplegingen georganiseerd met de verschillende actoren alvorens een ontwerpadvies op te stellen voor openbare raadpleging tussen 13 juni en 15 juli 2022. BRUGEL zal rekening houden met de reacties die in het kader van die raadpleging worden ontvangen om hervormingen van de regelgeving en de tarieven op gang te brengen.

Daarnaast heeft BRUGEL in het kader van het ontwerp tot wijziging van de elektriciteitsordonnantie aanbevelingen²⁰ geformuleerd die onder meer betrekking hebben op de bepalingen betreffende omkadering van de flexibiliteitsmarkt in Brussel.

¹⁸ http://www.synergrid.be/index.cfm?PagelD=20931&language_code=NED

¹⁹ FORBEG is het forum van de Belgische elektriciteits- en gasregulators waar de CREG, de CWaPe, de VREG en BRUGEL intergewestelijke of zowel gewestelijke als federale aangelegenheden bespreken.

²⁰ Advies 315 betreffende het voorontwerp van ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, <https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2021/nl/ADVIES-315-ORDONNANTIE-BRUGEL.pdf>

2.1. DE ONTWIKKELING VAN DE NETTEN

2.1.1 De opvolging van de investeringsplannen

In 2021 hebben de netbeheerders SIBELGA en ELIA een voorstel ingediend voor een investeringsplan (MIP) voor de netten waarvan ze het beheer verzorgen. Na een openbare raadpleging rond deze MIP's te hebben georganiseerd, heeft BRUGEL, overeenkomstig het wettelijk kader, zijn adviezen doorgestuurd naar de Brusselse Hoofdstedelijke Regering. De adviezen²¹ en de resultaten van de openbare raadpleging zijn terug te vinden op de website van BRUGEL.

1. Organisatie van een openbare raadpleging

De openbare raadpleging vond plaats van juni tot juli 2021. Om de deelname aan die raadpleging te vergemakkelijken en om zoveel mogelijk spelers bewust te maken van het belang en de doelstellingen van deze MIP's, organiseerde BRUGEL twee presentaties (22 en 24 juni) die door bijna honderd deelnemers werden gevolgd.

In het besef dat de MIP's technische documenten zijn die eventueel moeilijk te begrijpen zijn, heeft BRUGEL ook samengewerkt met de netbeheerders om in het kader van de raadpleging een begeleidende versie van de MIP's te publiceren.

De volgende thema's hebben de meeste reacties losgemaakt:

- de prognoses over de ontwikkeling van het verbruik door nieuwe gebruiksvormen (verwarming, mobiliteit enz.);
- de capaciteit van het net om de elektrificatie van het verbruik (verwarming, mobiliteit enz.) op te vangen;
- de uitrol van slimme meters;
- de rol van SIBELGA op het gebied van de productie-investeringen.

2. Aandachtspunten van BRUGEL

Als gevolg van zijn analyse en op basis van de reacties waartoe de openbare raadpleging aanleiding heeft gegeven, heeft BRUGEL aan de Regering aanbevolen om het MIP van ELIA alsook het MIP gas van SIBELGA goed te keuren. Voor het MIP elektriciteit van SIBELGA werd een gunstig advies afgegeven aan de Regering voor zover bepaalde voorwaarden in acht worden genomen:

- de zo spoedig mogelijke opstelling van een stappenplan '*Smart Grid*' ter ondersteuning van de energietransitiedoelstellingen van het Gewest;
- de weigering van de door SIBELGA voorgestelde projecten voor nieuwe productie-installaties die niet waren opgenomen in het door de regering goedgekeurde ontwerp-investeringsplan voor de periode 2021-2025.

Meer algemeen blijkt uit de analyse van de MIP's van SIBELGA dat de elektriciteits- en gasnetten globaal voldoende groot zijn om aan de energievraag op korte termijn te voldoen. Voor het elektriciteitsnet zijn de klimaatdoelstellingen van het Brussels Gewest van die aard dat de omvorming van het net tot een slim net dat de energietransitieoplossingen tegen een lagere kostprijs kan ondersteunen, nu al moet worden uitgevoerd. In dat verband heeft BRUGEL aan de regering aanbevolen om de DNB aan te moedigen een stappenplan uit te bouwen in een realistisch, doeltreffend actieplan binnen een tijdsbestek dat verenigbaar is met de uitdagingen waarmee Brussel naar alle verwachting te maken zal krijgen. BRUGEL heeft ook aanbevolen dat SIBELGA in haar volgende MIP haar visie presenteert over de invoering van een Asset Management-beleid dat rekening houdt met de toenemende elektrificatie door elektrische toepassingen (verwarming, elektrische voertuigen, ...). Bovendien was BRUGEL van mening dat de in het MIP van SIBELGA voorgestelde strategie met betrekking tot de installatie van slimme meters niet ambitieus genoeg was en dat ze opnieuw moet worden geëvalueerd.

2.1.2 Kwaliteit van de bevoorrading op de elektriciteits- en gasnetten

De netbeheerders moeten BRUGEL elk jaar een verslag bezorgen over de kwaliteit van hun diensten. Op basis van die verslagen heeft BRUGEL in 2021 een verslag gepubliceerd over de kwaliteit van de dienstverlening van de DNB voor het jaar 2020²².

²¹ Advies 332: <https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2021/nl/ADVIES-332-INVESTERINGSPLAN-GAS-SIBELGA-2022-2026.pdf>

Advies 333: <https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2021/nl/ADVIES-333-INVESTERINGSPLAN-ELEKTRICITEIT-SIBELGA-2022-2026.pdf>

Advies 334: <https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2021/nl/ADVIES-334-ONTWERPINVESTERINGSPLAN-ELIA-2022-2032.pdf>

²² Advies 325: <https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2021/nl/ADVIES-325-DIENSTENKWALITEIT-PRAKTIJKEN-SIBELGA-2020.pdf>

1. Kwaliteit van de elektriciteitsvoorziening

Over het algemeen merkt **BRUGEL een lichte verslechtering van de kwaliteit van de elektriciteitsvoorziening aan de Brusselse verbruikers**. Zoals blijkt uit figuur 10, is het aantal ongeplande onderbrekingen voor die verbruikers in 2021 gestegen, zowel op het HS-net (159 of +14) als op het LS-net (1.870 of +43). Die 2.029 in Brussel geregistreerde onderbrekingen komen overeen met een **gemiddelde van 5,6 ongeplande onderbrekingen per dag**. Merk op dat 87% van de onderbrekingen niet gepland is. Rekening houdend met alle onderbrekingen betekent dit dat een verbruiker in Brussel in 2021 gemiddeld 24:03 minuten (+1:20) zonder elektriciteit zat en 0,38 onderbrekingen kende (d.w.z. gemiddeld één onderbreking om de twee en een half jaar).

Voor het HS-net wordt die stijging voornamelijk verklaard door de toename van het aantal onderbrekingen door werkzaamheden. Voor het LS-net zijn de redenen de toename van kabelgerelateerde interventies (herstelling van

gebreken, verlaten kabels, foutieve handelingen en uitval door overbelasting na handelingen in het net) en incidenten in verband met een tekort aan capaciteit.

SIBELGA heeft zich tot doel gesteld om 93,50% van de onderbrekingen door storingen op het LS-net binnen de 6 uur te verhelpen. Het percentage LS-onderbrekingen dat binnen de 6 uur wordt hersteld, is gestegen tot 95,5% in 2021.

De volledige analyse van alle indicatoren voor de kwaliteit van de elektriciteitsbevoorrading voor 2021 zal het voorwerp uitmaken van een specifiek verslag dat BRUGEL in de loop van het jaar 2022 zal publiceren.

2. Kwaliteit van de gasvoorziening

De kwaliteitsindicatoren worden eveneens opgevolgd voor de gasbevoorrading van de Brusselse gebruikers.

De onbeschikbaarheid door geplande werkzaamheden van de aardgasnetbeheerder (vernieuwen van leidingen en meters, enz.) werd teruggebracht van 7.417 uur tot 6.617 uur, dat is dus een daling van 11% tussen 2020 en 2021. Die daling is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de vermindering van het aantal toegangspunten dat wordt beïnvloed door de werkzaamheden aan de aansluitingen.

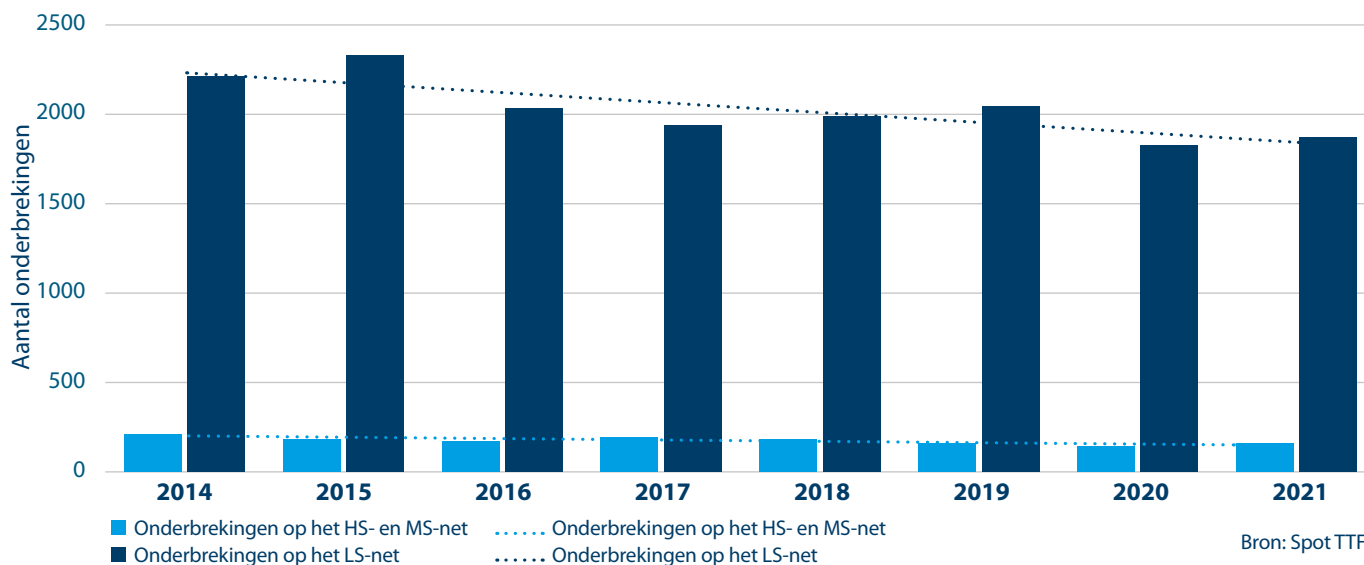
De onbeschikbaarheid wegens onvoorziene werkzaamheden (werkzaamheden die niet door de aardgasnetbeheerder zijn gepland, maar die volgen op telefonische oproepen van individuele klanten wegens geblokkeerde meters, problemen met de gaslevering, enz.) is dan weer gestegen van 496 uur tot 648 uur, dat is een stijging van 30% tussen 2020 en 2021. Die stijging is hoofdzakelijk toe te schrijven aan het aantal lagedrukinstallaties (aansluitingen) dat bij interventies na lekkages is vernieuwd.

Daarnaast werden in 2021 geen incidenten (ong geplande werkzaamheden die bij meerdere klanten tot onbeschikbaarheid leiden) gemeld.

Dit resulteert in een totale onbeschikbaarheid per Brusselse verbruiker per jaar van gemiddeld ongeveer 1 minuut en 00 seconden (in 2020 was dit 1 minuut en 47 seconden). Die onbeschikbaarheid is voornamelijk te wijten aan geplande werkzaamheden die van tevoren worden aangekondigd of in overleg met de eindklanten worden uitgevoerd. De overlast voor hen is dus beperkt.

De volledige analyse van alle indicatoren voor de kwaliteit van de gasbevoorrading voor 2021 zal het voorwerp uitmaken van een specifiek verslag dat BRUGEL in de loop van het jaar 2022 zal publiceren.

Figuur 10: Evolutie van het aantal ongeplande onderbrekingen

2.2. INVOERING VAN MAATREGELEN VOOR DE ENERGIETRANSITIE

2.2.1 Ontwikkeling van slimme meters

De wijzigingsordonnantie van 23 juli 2018 tot wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft een kader ingevoerd voor de implementatie van slimme meters per klantenniche. In haar eind 2020 gepubliceerde visie²³, die onder meer gebaseerd is op een bij een extern adviesbureau bestelde studie²⁴, stelt BRUGEL een gepaste, gestage en beheerste uitrol voor. In overeenstemming met de geldende elektriciteitsordonnantie heeft BRUGEL haar advies en studie aan het Brussels Parlement gecommuniceerd.

Het jaar 2021 stond vooral in het teken van de werkzaamheden tot wijziging van de elektriciteitsordonnantie, onder meer met het oog op het transponeren van de elementen van het Europees wettelijk kader (Clean Energy Package). Dit ontwerp van ordonnantie (dat in april 2022 in werking zal treden) legt de evolutie van het kader voor de uitrol van slimme meters vast, rekening houdend met de verschillende aanbevelingen die BRUGEL in overeenstemming met haar visie in haar advies heeft gepubliceerd. Samengevat: het aantal verplichte niches werd uitgebreid tot elf, de verplichting om slimme meters voor gas te installeren werd afgeschaft en het toestemmingsstelsel werd aangepast. BRUGEL heeft ook een advies uitgebracht over het voorontwerp van de elektriciteitsordonnantie, waarin het zich uitspreekt over het nieuwe kader voor de uitrol van slimme meters.

In de loop van 2021 heeft BRUGEL ook deelgenomen aan het opvolgingscomité van een studie in opdracht van Leefmilieu Brussel om de elektromagnetische velden te meten die worden uitgezonden door slimme meters. Het eindrapport wordt gepubliceerd in de virtuele bibliotheek op de website van Leefmilieu Brussel.

In haar investeringsplan voor de periode 2022-2026 heeft SIBELGA een minder ambitieuze uitrol gepland dan in haar plan voor 2021-2025. In haar advies²⁵ hierover heeft BRUGEL daarom voorgesteld dat SIBELGA de uitrolstrategie zou herzien door te voorzien in de installatie van slimme meters in een tempo dat compatibel is met de nieuwe bepalingen van het ontwerp van ordonnantie dat in voorbereiding is. BRUGEL denkt ook dat het aangewezen zou zijn dat SIBELGA tests op ware grootte uitvoert met betrekking tot onder andere de praktische modaliteiten voor het verzamelen van de toestemming van de klanten. Tot slot heeft BRUGEL aanbevolen om een stappenplan voor de installatie van slimme meters tegen 2030 als bijlage toe te voegen aan toekomstige ontwerpinvesteringssystemen. Volgens artikel 26octies §7 van de elektriciteitsordonnantie moet dit stappenplan uiterlijk op 30 oktober 2022 aan de Regering worden voorgesteld. In het kader van haar bevoegdheid om advies uit te brengen over de investeringsplannen, zal BRUGEL dit stappenplan analyseren en de uitvoering ervan opvolgen.

2.2.2 Ontwikkeling van de zogenaamde alternatieve mobiliteit

Het Energie-Klimaatplan 2030, dat de Regering in oktober 2019 heeft aangenomen, is bijzonder ambitieus op het gebied van mobiliteit. De autoriteiten hebben zich namelijk

bereid verklaard om uiterlijk in 2030 af te stappen van diesel en uiterlijk in 2035 af te stappen van benzine en lpg.

Zich bewust van de uitdaging die de ontwikkeling van de zogenaamde alternatieve mobiliteit (met inbegrip van zachte mobiliteit) inhoudt, zowel vanuit milieu- als gezondheidsoogpunt, **bleef BRUGEL een actieve rol spelen in 2021**, in het bijzonder:

- door een reeks aanpassingen van het wettelijk kader voor te stellen met als doel het opladen van elektrische voertuigen te vereenvoudigen;
- door het initiëren van een discussiegroep tussen regulatoren (FORBEG) en netbeheerders (via SYNERGRID) over elektromobiliteit;
- door deel te nemen aan de begeleidingscomités van het ChargyClick-project met Brussel Leefmilieu, Brussel Mobiliteit, SIBELGA en de kabinetten van de ministers van Mobiliteit;
- door bevoorrechte contacten te onderhouden met de verschillende actoren die betrokken zijn bij de ontwikkeling van duurzame mobiliteit in Brussel (Leefmilieu Brussel, Brussel Mobiliteit, Febiac, Gas.be, Charge Point Operator, installateurs ...).

Zoals hierboven aangegeven, heeft BRUGEL actief deelgenomen aan het begeleidingscomité van het ChargyClick-project. Dat comité, onder leiding van SIBELGA, wil de uitrol van een openbare oplaadinfrastructuur voor elektrische voertuigen organiseren. Het comité heeft zich in 2021 vooral toegelegd op de opstelling van een concessieopdracht voor de plaatsing van 500 oplaadpunten in 2022.

23 Advies op eigen initiatief 313 betreffende de uitrol van de verbonden meters in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. <https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2020/nl/ADVIES-313-smartmeter.pdf>

24 Studie 34 betreffende de evaluatie van de economische, energetische en sociale geschiktheid van de ontwikkeling van verbonden meters in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: <https://www.brugel.brussels/publication/document/studies/2020/nl/studie34-smartmeter.pdf>

25 Advies 333 betreffende het ontwerp van definitief investeringsplan voor elektriciteit, voorgesteld door Sibelga voor de periode 2022-2026 <https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2021/nl/ADVIES-333-INVESTERINGSPLAN-ELEKTRICITEIT-SIBELGA-2022-2026.pdf>

In overeenstemming met het besluit van de Regering²⁶ dat het kader vormt voor het ChargyClick-project, werd deze concessieopdracht georganiseerd onder toezicht van Leefmilieu Brussel, Mobiliteit Brussel en BRUGEL. De opdracht trok verschillende geïnteresseerde kandidaten aan en werd uiteindelijk gegund aan de onderneming Energy Vision. De te installeren oplaadpalen zullen een zeer concurrerend oplaadtarief van 0,24 euro/kWh vragen.

2.2.3 Implementatie van slimme netten

De elektriciteitsnetten, die zijn ontworpen op basis van paradigma's van vóór de energietransitie, zijn niet langer afgestemd op de oplossingen om de doelstellingen voor 2050 te halen. Het is dus noodzaak om het elektriciteitsnet om te vormen tot een slim net, een 'Smart Grid', door middel van structurele hervormingen op basis van nieuwe paradigma's. Die transformatie moet gericht zijn op alle componenten van het net (data, operations, assets) om uitwisselingen binnen de markt te bevorderen en ervoor te zorgen dat ze tegen een zo laag mogelijke kostprijs, zonder bias en zonder vertraging gebeuren.

Daarvoor heeft BRUGEL de DNB verzocht een ambitieus stappenplan uit te voeren voor de transformatie van zijn net tot een slim net. Dat stappenplan moet worden opgebouwd als een realistisch, doeltreffend actieplan binnen een

tijdsbestek dat verenigbaar is met de uitdagingen waarmee Brussel naar alle verwachting te maken zal krijgen.

De minimaal te bereiken functies moeten het volgende mogelijk maken:

- end-to-end-waarneembaarheid van het net;
- de identificatie van de toegangspunten tot het net;
- de mogelijkheid van besturing op afstand;
- het verstrekken van objectieve en betrouwbare informatie over de toestand van het net aan de markt.

In het licht van die vereisten is BRUGEL van plan de volgende bepalingen op te nemen in het TRDN:

- De DNB is verplicht om voor 1 januari 2024 een stappenplan voor een 'Smart Grid' op te stellen met een actieplan en een uitvoeringsschema die verenigbaar zijn met de snelle toename van elektrische voertuigen en de elektrificatie van de verwarming.
- Het stappenplan wordt voorgesteld door de DNB en goedgekeurd door BRUGEL na een openbare raadpleging.
- De opvolging van de goede uitvoering van het stappenplan gebeurt via stimuleringsmechanismen (bonus/malus ...) die in de nieuwe tariefmethodologie moeten worden vastgesteld.

Bovendien zou BRUGEL, in geval van vertraging bij de opstelling van dit stappenplan, een administratieve sanctie kunnen toepassen.

2.3. EVOLUTIE VAN HET TECHNISCH REGLEMENT

2.3.1 Voorschriften voor de aansluiting van gedecentraliseerde productie-installaties

In 2021 heeft BRUGEL, samen met de CWaPE en de VREG, twee aanvragen in verband met voorschrift C10/11²⁷. goedgekeurd. De eerste²⁸ gaat om de aanpassing van methoden voor eilandbedrijfdetectie, inclusief de ontkoppelingsrelais in productie-installaties. De tweede beslissing van BRUGEL²⁹ betreft een verzoek tot afwijking van bepaalde voorschriften van technisch voorschrift C10/11 voor micro-warmte-krachtkoppelinginstallaties met een maximaal vermogen van minder dan 800 W die gebruikmaken van brandstofceltechnologie.

2.3.2 Voorschrift tot vaststelling van de aansluitingsschema's op het distributienet

Om de grenzen van eigendom, uitbating en onderhoud van de installaties beter af te bakenen, heeft BRUGEL, in overleg met de andere gewestelijke regulatoren, een verzoek van SYNERGRID goedgekeurd³⁰ om het technisch voorschrift C1/117 aan te passen.

26 Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de begeleiding van de gewestelijke en lokale overheden ten gunste van de uitrol van infrastructuur voor de verdeling van alternatieve brandstoffen.

27 De technische vereisten van SYNERGRID voor de aansluiting van gelijktijdig werkende, gedecentraliseerde productie-installaties op het distributienet zijn van toepassing in de drie gewesten.

28 Beslissing 156 betreffende het voorstel tot wijziging van het technisch voorschrift C10/11 van Synergrid

<https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2021/nl/BESLISSING-156-GOEDKEURING-WIJZIGING-TECHNISCH-VOORSCHRIFT-C10-11-Synergrid.pdf>

29 Beslissing 162 betreffende het verzoek om een tijdelijke afwijking van het technisch voorschrift C10/11 voor bepaalde micro-WKK-eenheden met een vermogen van minder dan 800 W.

https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2021/nl/BESLISSING-162_GOEDKEURING-AFWIJKING-VOORSCHRIFT-C10-C11.pdf

30 Beslissing 164 betreffende het voorstel van het technisch voorschrift C1/117 'Standaard aansluitingsschema's op het elektriciteitsdistributienet'.

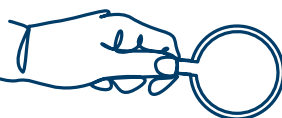
<https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2021/nl/BESLISSING-164-VOORWAARDELIJKE-GOEDKEURING-VOORSCHRIFT-C1-117-SYNERGRID.pdf>

2.3.3 Overgangsprocedure voor de goedkeuring van door de netbeheerders aangeboden contracten

Het Europese wettelijke kader verleent de regulerende instanties goedkeuringsbevoegdheden met betrekking tot de voorwaarden voor aansluiting op en toegang tot het net. BRUGEL is dus bevoegd om het aansluitingscontract, het toegangscontract en de samenwerkingsovereenkomst die door de netbeheerders worden opgesteld, goed te keuren. In de gewestelijke technische voorschriften (gewestelijke transmissie en distributie) moeten de procedures voor de indiening en goedkeuring van modelcontracten voor de bovengenoemde documenten worden verzameld. Een herziening van die twee technische reglementen is gepland voor 2023. Gezien de snelle evolutie van de energiemarkt en de noodzaak om vooruitgang te boeken met de energietransitie, heeft BRUGEL echter een overgangsprocedure ingesteld voor de goedkeuring van die contracten met het oog op de toepassing van een dynamische en flexibele regulering. Die beslissing³¹, die na een openbare raadpleging is genomen, is van toepassing tot de inwerkingtreding van een nieuwe versie van de technische reglementen voor respectievelijk het gewestelijk transmissienet en het distributienet.

2.3.4 Aansluitingscontract op het Elia-net

In de loop van 2021 heeft ELIA, als gewestelijke transmissienetbeheerder, een voorstel ingediend om het aansluitingscontract op haar net te wijzigen. Dit voorstel tot wijziging was ingegeven door de integratie van elementen in verband met de invoering van het capaciteitsvergoedingsmechanisme, waarvan de eerste veiling gepland was voor oktober 2021. Na overleg met de andere Belgische regulatoren heeft BRUGEL het voorstel van Elia op 15 september 2021 goedgekeurd³².

31 Beslissing 176bis betreffende de invoering van een overgangsprocedure met het oog op de goedkeuring van de door de netbeheerders aangeboden contracten
<https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2021/nl/BESLISSING-176bis-OVERGANGSPROCEDURE-NETBEHEERDERS-AANGEBODEN-CONTRACTEN.pdf>

32 Beslissing 171 betreffende het aansluitingscontract op het gewestelijke transmissienet van elektriciteit
<https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2021/nl/BESLISSING-171-AANSLUITINGSCONTRAT-ELIA.pdf>

3

DISTRIBUTIETARIEVEN

3.1. REGULERINGSKADER

BRUGEL is bevoegd voor de tarifiering van de elektriciteits- en gasdistributie in het Brussels Gewest.

3.2. BELANGRIJKSTE ACTIVITEITEN IN 2021

3.2.1 Tariefaanpassingen

Tijdens de regulatoire periode voorzien de ordonnanties in de automatische aanpassing van de distributietarieven na de inwerkingtreding van een nieuwe toeslag of belasting, alsook in de jaarlijkse indexering van de bedragen van de wegenisretributies. Bovendien geeft elke aanpassing van de transmissietarieven aanleiding tot een wijziging van de tarieven voor de doorrekening van deze transmissiekosten door de distributienetbeheerder.

In het huidige tarifieringssysteem voor de distributiekosten legt de ordonnantie een nieuwe toeslag op. De onmiddellijke toepassing van bepaalde maatregelen laat niet alleen de regulator, maar ook de netbeheerder en de leveranciers slechts een beperkte marge voor de implementatie ervan.

Op 14 januari 2022 keurde BRUGEL³³ de aanpassingen goed die werden aangebracht aan de tarieven voor de

doorrekening van de kosten voor het gebruik van het transmissienet. Bovendien valideerde BRUGEL met zijn beslissing van 29 oktober 2021 de tarieven in verband met de openbare dienstverplichtingen van SIBELGA evenals de toeslag voor de vennootschapsbelasting voor 2022 en de indexering van de wegenisretributies.

3.2.2 Controle van de regulatoire saldi 2020

In overeenstemming met de toepassing van artikel 5.2 van de tariefmethodologieën heeft BRUGEL in 2021 de regulatoire saldi voor het boekjaar 2020 gecontroleerd³⁴.

Naast de goedkeuring van de tarieven omvat de tariefbevoegdheid immers ook de jaarlijkse controle ex post van de rekeningen van de distributienetbeheerder.

Elk jaar van de regulatoire periode gaat de regulator over tot de controle van de bedrijfskosten, de gerealiseerde investeringen evenals de volumes verdeelde energie en stelt hij een grondig onderzoek in naar de vastgestelde afwijkingen ten opzichte van het tariefvoorstel en ten opzichte van de geplande investeringsplannen en openbare dienstverplichtingen.

Er moet dus worden opgemerkt dat er twee soorten regulatoire saldi bestaan: de saldi op de beheersbare kosten (dus op de kosten waarover de netbeheerder controle kan uitoefenen) en de saldi op de onbeheersbare kosten

(dus op de kosten waarover de operator geen directe controle uitoefent). Het saldo van de onbeheersbare kosten komt ten goede aan de verbruikers, terwijl het saldo van de beheersbare kosten deels naar de verbruikers en deels naar de netbeheerder terugvloeit. Het gaat om het stimuleringsmechanisme dat momenteel in het Brusselse Gewest van kracht is.

Uit de controle en goedkeuring van de rekeningen voor 2020 blijkt dat de saldi tussen de werkelijkheid en de geraamde budgetten over het geheel genomen lager zijn dan in 2019. Dat is hoofdzakelijk toe te schrijven aan het feit dat 2020 het eerste jaar is van de regulatoire periode 2020-2024 en dat de voor de prognoses gebruikte parameters recenter zijn. Na een aantal correcties³⁵ werden de regulatoire saldi goedgekeurd door BRUGEL.

Voor 2020 bedroeg het gecumuleerde regulatoire (onbeheersbare) saldo voor elektriciteit ongeveer € 131 miljoen, waarvan € 19 miljoen niet was toegekend aan specifieke projecten. Voor gas bedraagt het reguleringsfonds € 123 miljoen, waarvan 85 miljoen nog niet is toegewezen. Het aandeel dat aan de netbeheerder wordt toegekend als incentive met betrekking tot de beheersbare kosten, bedraagt € 0,3 miljoen voor elektriciteit en € 1,8 miljoen voor gas. Deze bedragen maken deel uit van het globale resultaat dat SIBELGA als dividend uitkeert, naast de toegestane billijke marge. In 2020 bedroeg deze billijke marge € 23 miljoen voor elektriciteit en € 15 miljoen voor gas.

³³ Beslissing 185: <https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2022/nl/BESLISSING-185-AANPASSING-TARIEVEN-DORREKENING-KOSTEN-GEbruik-TRANSMISSIENET.pdf>

³⁴ Beslissing 179: <https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2021/nl/BESLISSING-179-EX-POST-2020-ELEKTRICITEIT.pdf>

Beslissing 180: <https://www.brugel.brussels/publication/document/beslissingen/2021/nl/BESLISSING-180-EX-POST-2020-GAS.pdf>

³⁵ Verwerping van administratieve boetes, advocaatkosten, verwijlinterest en schadevergoedingen voor afsluitingen, afwijzing in verband met het technisch comité.

Tijdens iedere controle ex post worden bepaalde posten meer in detail onderzocht. In 2021 werd bijzondere aandacht besteed aan bepaalde kostencategorieën (technisch comité van SIBELGA in verband met de incentive regulation, impact van de coronapandemie, kosten van projecten ...).

BRUGEL heeft een beperkte impact van de pandemie op de activiteiten en inkomsten van SIBELGA vastgesteld en achtte het daarom niet opportuun de ingestelde reguleringsmechanismen te herzien.

3.2.3 Energiegemeenschappen

In 2020 werden meerdere energiedeelprojecten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorgelegd aan BRUGEL. Het wettelijk kader staat BRUGEL toe af te wijken van het geldende tariefkader. Het gaat om twee soorten afwijkingen: enerzijds de gratis plaatsing van slimme meters waarmee de stromen binnen een energiegemeenschap zullen worden gemeten, en anderzijds de toepassing van gedifferentieerde tarifiering voor lokaal verbruikte stromen.

Tot vandaag zijn de toegestane afwijkingen gebaseerd op de huidige tariefstructuur die is aangepast voor bepaalde posten (verlaging van het tarief voor gebruik van het net, vrijstelling van de kosten voor doorrekening van het transmissienet enzovoort). BRUGEL waakt echter over de principes van billijkheid tussen de verbruikers door de solidariteit voor bepaalde tariefcomponenten te handhaven, bijvoorbeeld voor de financiering van de openbare dienstverlening.

Het einde van dit afwijkende kader in 2022 impliceert de invoering met de netbeheerder van een specifiek tarief voor de periode 2022-2024 voor energiedeling en in het bijzonder voor collectieve zelfconsumptieprojecten binnen gebouwen. In 2022 zal BRUGEL ook een analyse opstarten met het oog op een wijziging van de tariefstructuur voor laagspanning tegen 2025.

4 CONCLUSIES

De belangrijkste punten met betrekking tot het toezicht op de werking van de elektriciteits- en gasmarkt zijn:

Wat betreft de werking van de elektriciteits- en gasmarkt:

- Het einde van 2021 werd gekenmerkt door een energiecrisis zonder weerga: de sterk stijgende marktprijzen hadden grote gevolgen voor de verschillende spelers en ondermijnden de concurrentiedynamiek. Dat was duidelijk zichtbaar in de verschillende gepresenteerde indicatoren, waaronder met name het switchpercentage, een indicator voor de dynamiek van de markt. Dat percentage steeg de afgelopen jaren gestaag, maar in 2021 daalde het aanzienlijk in de huishoudelijke sector, een daling die al in 2020 was ingezet als gevolg van de gezondheidscrisis.
- Naast het effect op de verschillende marktindicatoren heeft de prijsstijging gevolgen gehad voor de rekeningen van de gebruikers, die met gemiddeld 65% tot 130% zijn gestegen, afhankelijk van de verbruikte energie. De regering heeft maatregelen genomen om de financiële gevolgen voor de verbruikers te beperken, maar er moet evengoed rekening worden gehouden met het verhoogde risico op wanbetaling, dat in het BHG toch al hoog is, en het liquiditeitsprobleem van de commerciële actoren nog dreigt te verergeren. De energieleveranciers, die toch al zeer gevoelig zijn voor prijsschommelingen op de energiemarkt, in meer of mindere mate, afhankelijk van hun aankoopbeleid enerzijds en hun commercieel beleid anderzijds, liggen immers aan de basis van de tariefcascade waarrond de energiemarkt is georganiseerd. Die positie zorgt ervoor dat bij energieleveranciers in gevaar het risico

doorsijpelt naar alle upstream marktdeelnemers, en dus een bedreiging vormt voor de hele markt.

- De marktconcentratie was ook een rechtstreeks gevolg van de verscherpte concurrentie in het BHG: er werden geen nieuwe vergunningen verleend, maar verschillende vergunningen voor energielevering in het BHG werden ingetrokken. Op 31.12.21 was het aantal actieve leveranciers in het BHG gestegen tot 20 voor gas en 20 voor elektriciteit, waarvan er 4 alleen actief waren in het huishoudelijke segment.
- Wat betreft het aantal actieve leveringspunten en de geleverde volumes zet de tijdens de afgelopen twaalf jaar waargenomen tendens zich voort in 2021, met een toename van de leveringspunten van 12,6% voor elektriciteit en bijna 7% voor gas in vergelijking met 2007 – stijging in overeenstemming met de normale evolutie van de energiedistributienetten in een stedelijke omgeving. Wat het verbruik betreft, zet de neerwaartse trend voor elektriciteit zich verder, namelijk 28,2% ten opzichte van de situatie eind 2007. Het gasverbruik is sterk afhankelijk van de weersomstandigheden, wat de stijging in 2021 kan verklaren.
- Wat betreft de markt van de flexibiliteitsdiensten werd 2021 gekenmerkt door de evolutie van het wettelijk federaal en gewestelijk kader. Zo zijn op federaal niveau de regels voor energieoverdracht aangepast om het toepassingsgebied ervan op de day-ahead- en intraday-markten te verruimen. Op gewestelijk niveau heeft SYNERGRID het contractuele kader geactualiseerd voor de prekwificatie van installaties van klanten die aangesloten zijn op het middenspanningsnet voor deelname aan flexibiliteitsdiensten. Daarnaast zijn er enkele

brainstorminitiatieven geweest om het marktontwerp in de richting van een flexibeler en meer op de consument gericht systeem te sturen.

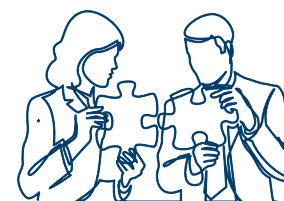
Wat betreft de controle van de ontwikkeling van de elektriciteits- en gasnetten en de uitvoering van maatregelen betreffende de begeleiding van de energietransitie:

- Op basis van opportuniteitsanalyses heeft BRUGEL de Regering in 2021 aanbevolen om de door de netbeheerders voorgestelde ontwerpen van investeringsplannen goed te keuren, aangezien de ter goedkeuring voorgelegde plannen een antwoord trachten te bieden op de verbruiksbehoeften op deze netten en te voldoen aan de kwaliteitsindicatoren voor de levering van energie volgens de geldende normen. Er valt echter op te merken dat het elektriciteitsplan van de DNB voorwaardelijk werd goedgekeurd, vooral wat betreft het einde van de productie-investeringen van de DNB en de opstelling van een 'Smart Grid'-stappenplan.
- Globaal gezien is de kwaliteit van de elektriciteitsvoorziening voor de Brusselse verbruikers verbeterd in de afgelopen 10 jaar, maar er is een lichte verslechtering in 2021 met een toename van het aantal onderbrekingen.
- Wat de ontwikkeling van de slimme meters betreft, stond 2021 vooral in het teken van de voorbereidende werkzaamheden voor de wijziging van de elektriciteitsordonnantie. BRUGEL stelt vast dat rekening is gehouden met verschillende van haar aanbevelingen die eind 2020 zijn gepubliceerd in haar initiatiefadvies waarin haar visie voor 2020-2050 wordt beschreven.

- Zich bewust van de uitdaging die de ontwikkeling van de zogenaamde alternatieve mobiliteit inhoudt, zowel vanuit milieu- als gezondheidsoogpunt (luchtkwaliteit), is BRUGEL ook in 2021 en net als de voorbije jaren een actieve rol blijven spelen in dit domein. BRUGEL heeft hierbij meer bepaald samengewerkt met Leefmilieu Brussel, Brussel Mobiliteit en SIBELGA om een strategische visie uit te werken rond de ontwikkeling van een oplaadinfrastructuur. BRUGEL heeft ook een studie uitgevoerd met als doel de beperkingen van het Brussels elektriciteitsnet te identificeren ten opzichte van de ontwikkeling van elektrische mobiliteit.

Wat betreft de uitoefening van de tariefbevoegdheid onthouden we de volgende punten:

- In 2021, het tweede jaar van de regulatoire periode 2020-2024, heeft BRUGEL de werkzaamheden voortgezet die vereist zijn voor de tariefmethodologie 2020-2024, en tegelijkertijd de voorbereidende werkzaamheden opgestart voor de opstelling van de methodologie 2025-2029, in overeenstemming met de door BRUGEL ontwikkelde strategische visie.

Verantwoordelijke uitgevers

K. Welch - E. Mannès - BRUGEL, Kunstlaan 46 - 1000 Brussel.

Design en vormgeving

www.inextremis.be

Foto's

[stock.adobe.com](https://www.stock.adobe.com) - BRUGEL

Ce cahier thématique est aussi disponible en français.

brugel ●●

DE BRUSSELSE REGULERENDE INSTANTIE VOOR
ELEKTRICITEIT, GAS EN CONTROLE VAN DE WATERPRIJS.

Kunstlaan 46/14
1000 Brussel
info@brugel.brussels

www.brugel.brussels